

A virágos és a virágtalan Budapest.

Hová lett a virágos Budapest?

Jött a világháború s úgy elfújta a szegény muskátlikat és petuniákat az oszlopokról, ablakokról és a legtöbb erkélyről is, mintha soha nem is lelkesedett volna Budapest népe a virágos Budapestért, mintha soha nem tartottak volna üléseket a virágos Budapest apostolai.

Inter arma silent musae.

S a virág éppen olyan kényes és érzékeny, mint a muzsa, nem csoda hát, ha a muzsák magukkal vitték a virágokat s a virágok az egész virágos Budapestet.

Most aztán annál virágtalanabb ez a Budapest, a hosszú körutakon s a még hosszabb sugárutakon egyhangu zölden fakad a fák lombja, májusban és júniusban, tehát össze-vissza két hónap hosszát üdék a levelek, de már júliusban nem egy fa betegesen el-sárgul s augusztusban kopár, mintha nem is nyár, hanem már ősz lenne, annak is a vége.

Mint a föntiekből látható, nem Budapest parkjairól szólok ez alkalommal, hanem az utcákról, arról a Budapestről, mely a mi mindennapi életünk, amely felfogja és kitölti képekké kilátásunkat az ablaktól, amelyen végig fut a szemünk, ha a kávéházban az újságból felpillantunk s amely végül mindnyájunkat elnyel, mikor napi munkánkra sietünk.

Miért kell ennek a Budapestnek egyhangunak, legjobb esetben egyhangu zöldnek lennie?

Miért ne lehetne a mi mindennapi Budapestünk is virágos Budapest!

Arra természetesen eszem ágában sincs gondolni, ami módon a gazdag Budapest diszította magát. Azt hiszem ugyan, hogy az ablakok és az erkélyek lehetnének sokkal virágosabbak, sokkal elevenebbek és lehetnének sokkal hosszabb ideig tartsák a virágoktól. Bármilyen szegények vagyunk, muskátlit és petuniát nevelhetünk és kiakaszthatjuk az ablakba. A tavaszt pedig hamarabb el lehetne kezdeni ezen a téren, mert a tavaszi fagyoktól a városban nem kell félni. Idén is volt tavaszi fagy s már kint találta a kávéházi virágokat, de egynek sem ártott. A városnak, a városi utcáknak más az időjárása, klimája, mint a szabad mezőnek.

Ablak és erkély lehetne tehát a szegény Budapestben is virágosabb, de azt már bal törekvésnek tartanám, ha újra kosarak kerülnének az oszlopokra s e kosarakba cserépvirágok. Ez nagyon drága dísz és drágasága aligha áll arányban hatásával. A magasra rakott cserépek öntözése nem könnyű feladatot róna a városi kertészetre s ha e feladatát nem tudná betölteni, hervadt levelek éktelenitén Budapestet virágok díszé helyett.

Másként kell ezt a kérdést megoldani.

Sokkal egyszerűbben és mégis sokkal pompásabb eredménnyel.

Az utca fáira kell virágdiszt varázsolni!

Ez talán hihetetlenül és valószerűtlenül hangzik első pillanatra. Ámde mégis az egyedül helyes megoldás. Aki kételkednék benne, utazzék le Szombathelyre s ott meggyőződhet szavaim igazságáról.

Hogy került tulajdonképpen ez a sok egyhangu, zöld lombu fa a városi utcákra?

Az ember, az ősi ember, az az ember, aki egész nap a szabadban járt és a szabadban dolgozott, ahol szabadon égette a napsugár és szabadon verte az eső, ugyan hol kereshetett volna napközben nyugalmat,

mint a fa koronája alatt, hol árnyékban meghúzódva megpihenhetett. A fa lombja felfogta a napsugarat és az esőt, megvédte a vihártól. Olyan volt, mintha barátságos magasabb hatalom lenne. Bizonyára ezért lett a fa, kivált a tölgy az erő jelképe s ezért mondjuk, hogy a hatalomnak árnyékában húzódnak a gyöngék.

A faluban sem akart elszakadni hatalmas barátságától, a lombos fától az ember s vagy a kertjében nevelt öreg diófa alá tette asztalát és padját, vagy a háza előtt nevelt vadgesztenyét, vagy palánfát, vagy más hatalmas fát s annak árnyékába állított padot, melyen vasárnaponként elbeszélgetett a szomszédokkal.

S a faluból az ősi barátság és hagyomány elhozta a nagy lombu, terebélyes koronájú fát a városba is és itt mind mai napig fenn is tartotta. Közben ugyan egyre magasabbra és magasabbra nőttek a városban a házak, emelet emeletre épült, az a fa, amelyik hajdan beárnyékolta az egész kis falusi házacskát, egyre jelentéktelenebb lett a nagy paloták mellett, ma pedig már nem is a felhőkarcolók, hanem csak a mi budapesti bérkaszárnnyaink mellett is egészen elenyészik, nem is nézünk már tisztelettel reája, hiszen az emelet magasságából lenézve is megismertük, de azért éppen úgy ültetjük ma is a szilfát, platánt, nyárfát s a többi egyhanguan zöldlombu fát az utcán, mintha kint laknánk ábrándos falvak jámbor kunyhóiban.

A fa árnyékára sincs már szükségünk, sőt éppen ellenkezőleg, keressük a napot, a nyári napsugarat. Hogyne, hiszen mi nem a szabadban dolgozunk, hanem zárt szobák örök árnyékában, honnan menekülés a napsugár, ha másutt nem érhetjük el, hát legalább az utcán. Még a kalapot is letesszük, furdunk a napsugárban, mert ez ad pihenést és nyugalmat az árnyékban végzett robot után.

De azért ma is úgy ültetjük a lombos fákat az utcákon, mintha napon dolgoznánk és árnyékban pihennénk.

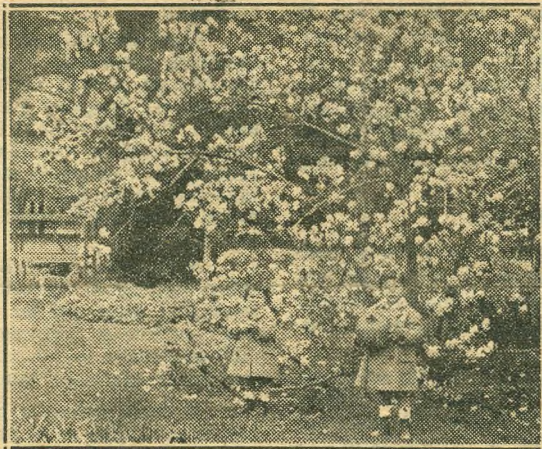
A tanulság mindebből az, hogy a városban az utcákra más fákat kell ültetni, mint a falun. Itt a fa legyen virágos, tarka és díszes, hogy a szoba árnyékában elfáradt szem felüldülhessen szépségén, ne legyen óriási és terebélyes, mert csak fölöslegesen elfogja a sétálótól a napot.

Sághy Istvánnak, a kiváló magyar dendrologusnak javaslatára Szombathely városa ezt a feladatot már megoldotta, amennyiben az utcákról kidobatta az egyhangu, zöld lombu fákat s helyükbe magas törzsre oltott virágos cserjéket ültetett. Még pedig minden utcába más és más. Így egyik utcában a magas törzsű aranyeső, a másikban a májusfa (még pedig a Prunus serotina) díszlik és virágzaskor utolérhetetlenül pazar pompával ékesíti az egész utcát és az egész várost.

A magas törzs kétféle szempontból is szükséges, egyrészt, mert nem akadályozza a közlekedést, másrészt, mert megvédi a virágot a sóvár kezeiktől.

Igy lehetne megvalósítani az új virágos Budapestet is, így lehetne virágot varázsolni a fákra. S ha az Üllői-uton orgonafákból, a Rákóczi-uton aranyesőfákból, az Andrassy-uton telt virágu cseresznyefákból, a köruton pedig telt virágu galagonyafákból áll majd a fasor, eggyel bizonyára több örömet találunk a mi Budapestünkben.

Dr. Rapaics Raymond.

Liliumfa.